

דף נט.

או"ח סימן רכז פעיף א

עין משפט א ב ג ד.

עיין בסעיף הקודם

או"ח סימן רכט פעיף א

עין משפט ה.

א. הרואה הקשת מברך בא"י אמ"ה זוכר הברית^מ, נאמן בבריתו וקיים במאמרו, ואסור להסתכל בו ביותר^נ.

או"ח סימן רכז פעיף א

עין משפט ו.

עיין לעיל דף נח: עין משפט ז.

דף נט:

או"ח סימן רכט פעיף ב

עין משפט א.

ב. הרואה החמה בתקופתה וזה מכ"ח שנה לכ"ח שנה^ס, ותקופתה בתחילת ליל יום ד' בשבוע, וכשרואה אותה ביום ד' בבוקר^ע מברך

מ. ברכות נ"ט, ואין לומר לחבירו שיש קשת משום מוציא דבה, ח"א כלל ס"ג. וי"א דשני סוגי קשת יש וע"כ לדעתם יש לברך בלי שם ומלכות, ועיי' כה"ח אות ד' בשם הבא"ח שדחה דבריו וכתב דאם רוצה להתחסד ולברך בלי שו"מ ויהרהר שו"מ בליבו אין מזניחין אותו.

נ. והמסתכל בקשת ביותר עניו כהות, רק יש לראות מעט בשעת הברכה.

ס. וכן עשו מעשה בשנת התרנ"ז ה' בניסן ביום ד' בשבוע ובשנת תרפ"ה ומברכים בשם ומלכות, כה"ח אות ז'. וב"ה כן עשינו ברוב עם הדרת מלך בערב פסח ביום י"ד בניסן תש"ע בירושלים תו"ב בברכת החמה, ויה"ר שנוזה לברך עוד.

וְסוּמָא לֹא יִבְרַךְ בְּרֶכֶת הַחֲמָה, אלא או ישמע מאחר או יברך בלי שם ומלכות. ונשים ישמעו מאחרים או יברכו בלי שם ומלכות. גם אונן פטור מברכה זו, אבל האבל מברך.

ואם ישנם עננים שמכסים השמש יברך בלי שם ומלכות, כה"ח אות ח'-ט'.

ע. משמע מיד בהנץ החמה, מ"א ס"ק ה', והמנהג לעלות על הגגות ולראות גלגל החמה ולברך, ברוב עם הדרת מלך.

וביום ד' בבוקר אז היא עומדת בנקודה שהיתה עומדת בתחלת תלייתה ברקיע במעשה בראשית.

ברוך עושה מעשה בראשית ^פ וכן מברך ג"כ כשרואה הלבנה בטהרתה ^ז וכוכבים במשמרותם ומזלות בעתם והיינו כשתחזור הלבנה בתחלת מזל טלה בתחלת החדש ולא תהיה נוטה לא לצפון ולא לדרום. וכן כשיחזרו חמשה כוכבי לכת שהם שבתאי צדק מאדים נוגה וכוכב ^ק, לתחלת מזל טלה ולא יהיה נוטה לא לצפון ולא לדרום, וכן בכל עת שיראה מזל טלה עולה מקצות המזרח, מברך עושה מעשה בראשית.

עין משפט ב. או"ח סימן ריח סעיף ג.

ג. כל אלו הדברים אינם אלא ברואה אותם משלשים יום לל' יום ^ר ואז הם חובה כמו בפעם הראשונה.

או"ח סימן רכז סעיף יג.

יג. כל ברכות הראייה אם חזר וראה אותם בתוך ל' יום אינו חוזר ומברך.

עין משפט ג. או"ח סימן רכח סעיף ב.

ב. לא על כל הנהרות מברך אלא על הנהרות הכתובים בפסוק כמו חדקל ^ש, ופרת והוא שראה אותם במקום שלא נשתנה מהלכם ע"י אדם.

אם לא בירך אחרי ג' שעות מהנץ החמה לא יברך, מ"א ס"ק ה', אבל לדעת המבי"ט יכול לברך כל היום ולפחות עד חצות היום. ולדינא יברך בלא שו"מ משום סב"ל. ^פ. ויאמרו אל אדון על כל המעשים מיוצר של שבת. ועיין בכה"ח אות י"ח סדר ברכת החמה. ^צ. והוא מחזור קטן מד' שנים לד' שנים, ויש לה עוד מחזור מ"ט שנים ל"ט שנים ויש לה עוד מחזור ג' מכ"א שנים לכ"א שנים. ^ק. ועם החמה ולבנה הרי ז' כוכבי לכת. ^ר. היינו חוץ מיום שראה ויום שעומד בו. ובלי שם ומלכות יברך גם בתוך ל' יום, כ"כ הב"ח. ^ש. וה"ה נהרות גדולים כמותם שנבראו מששת ימי בראשית, מ"א ס"ק י"ג.

עין משפט ד. או"ח סימן רכא פעיף א

א. היו בצער מכיון שלא ירדו גשמים ואח"כ ירדו גשמים מברכים עליהם ^ה משירדו כל כך שרבו על הארץ שיעלו אבעבועות מן המטר וילכו זה לקראת זה.

עין משפט ה ו ז ז. או"ח סימן רכא פעיף ב

ב. אם אין לו שדה אומר מודים אנחנו לך ה' אלהינו על כל טפה וטפה שהורדת לנו, ואלו פינו מלא שירה כים וכו'... עד הן הם יודו ויברכו את שמך מלכנו, וחותרם בא"י אל רוב ההודאות. ואם יש לו שדה בשותפות מברך הטוב והמטיב ^א, ואם יש לו שדה לבדו מברך שהחיינו.

הגה: י"א דהשומע ^ב שירדו גשמים מברך הטוב והמטיב.

עין משפט ט. או"ח סימן רכב פעיף א

א. על שמועות שהם טובות לו לבד מברך שהחיינו, ואם הם טובות גם לאחרים מברך הטוב והמטיב.

עין משפט י. או"ח סימן רכג פעיף א

א. ילדה אשתו זכר מברך הטוב והמטיב ^ג וגם אשתו צריכה לברך כך.

ת. ואין חילוק בין א"י לחו"ל, הרמ"א והאחרונים כתבו כן על מדינותיהם.
א. יש להסתפק אם ברכת הטוב והמטיב היא רק בירידת גשמים אחר שהיתה עצירת גשמים או בכל אופן שיש לו שמחה אפי' בלא עצירה, ועוד יש להסתפק במי שיש לו שדה אם די בברכת הטוב והמטיב או בברכת שהחיינו, או גם צריך לברך מודים וכו', ועיין בכה"ח אות י"ב.
ב. היינו כשיש לו שדה, ואם אין לו שדה לענין ברכת מודים וכו', לדינא אם שמע ולא ראה אין לברך מודים משום סב"ל, כה"ח אות ט"ו.
ג. ברכות נ"ט. ואפי' אם הבעל בעיר אחרת ושמע ועדיין לא ראה מברך, ב"י. מי שבאו לבשרו בשורה טובה לא יחזיק טובה למבשרו לפני שמברך את השם. וגם לאחר כדי דיבור מהשמיעה יכול לברך שהרי הטובה קיימת בעולם.
ו. ובחס"ל כתב דאין נוהגין היום לברך, אלא בשעת המילה מברכים ברכת שהחיינו, ואז

הגה: ואם מתה אשתו בלידתה מברך שהחיינו שאין כאן הטבה לאחרים, וה"ה אם מת האב קודם שילדה אשתו שהיא מברכת שהחיינו. ונהגו להקל בברכות אלו שאינם חובה אלא רשות.

עין משפט כ. או"ח סימן רכג סעיף ב

ב. מת אביו מברך דיין האמת, ואם היה לו ממון שהוריש אם אין לו אחים מברך ג"כ שהחיינו ^ד ואם יש לו אחים מברך הטוב והמטיב במקום ברכת שהחיינו.

הגה: שאין מברכין הטוב והמטיב אלא א"כ יש לו שותפות באותה טובה.

עין משפט ל. או"ח סימן קעח סעיף א

א. היה אוכל בבית זה והפסיק סעודתו והלך לבית אחר, או שהיה אוכל וקרא לו חברו לדבר עמו ויצא לו לפתח ביתו וחזר הואיל ושינה מקומו צריך לברך למפרע על מה שאכל ^ה, וחזר ומברך המוציא ואח"כ גומר סעודתו, אבל דיבר עמו בתוך הבית אפי' ששינה ממקומו מפינה לפינה ^ו א"צ לברך.

מכוון לפטור בה גם ברכת שהחיינו שעל הולד. ויכוין לפטור גם את אשתו. **ד.** והיינו בלא היה ידוע לו שלאביו יש ממון להורישו דאם היה יודע מסתמא נכסיו שלו לאחר מותו זו דעת הלק"ט. והמאמ"ר חולק בזה.

ומקדים דיין האמת לברכת שהחיינו דלא תבא לו הטובה אלא לאחר מיתת אביו. **ה.** פסחים ק"א. ולכתחלה צריך לברך ברהמ"ז קודם שיעקור כמ"ש בסעיף ב' שמא ישכת, ואם לא בירך קודם שעקר ממקומו צריך לחזור למקומו ולברך ברהמ"ז ואח"כ יאכל במקום שירצה רק שיברך המוציא תחלה, מ"א ס"ק א'. וזהו לפי דברי מר"ן השו"ע, אבל לפי הרמ"א בסעיף ב' אם אכל דברים שצריכים ברכה אחרונה במקומם אפי' מה שרוצה לאכול אח"כ א"צ לברך. וכך הסכימו האחרונים משום סב"ל, מ"מ יש נוהגין כשהולכין בתוך הסעודה למקום אחר לקחת חתיכת פת בידם שלא יסיחו דעתם, וגם שלא יסיחו דעתם מהנטילה, כה"ח אות א'.

ו. היינו באותו חדר אבל מחדר לחדר צריך לברך, ונפ"מ לדין לדברים שאינם צריכים ברכה במקומם שצריך לברך על מה שרוצה לאכול עוד, כה"ח אות ב'.

הגה: ואם היה דעתו מתחלה לאכול במקום אחר לא נקרא שינוי^ז והוא שיהיו שני המקומות בבית אחד^ח.

עין משפט מ. או"ח סימן קעה סעיף א

א. א. על יין אחר שהביאו לפניו מברך הטוב והמטיב^ט.

הגה: אפי' שאין עוד מן הראשון לפניו^י מברך הטוב והמטיב.

א. ב. ה"ה אם היה להם מתחלה שתי יינות מברך על השני הטוב והמטיב.

הגה: ודוקא שלא היו לפניו בשעת ברכת הגפן אבל היו לפניו אינו מברך הטוב והמטיב^כ.

עין משפט נ. או"ח סימן קעה סעיף ד

ה. ה. אין לברך הטוב והמטיב אלא אם יש אחר עמו^ל, וה"ה אם אשתו

ז. ה"ה כשהוא רואה מקומו לא הוי שינוי מקום, כמ"ש בריש סי' רע"ג, מ"א ס"ק ב'. ואפי' רואה מקומו דרך חלון או רק מקצת מקומו לא הוי שינוי מקום, שם באות ג'. ולכתחלה יש לזוהר גם בזה כי יש חולקין אך בדיעבד יש לסמוך על דברי המ"א.

ח. כתב הב"ח דלא כתב כן אלא לדברי הרמב"ם דפסק דבשינוי מקום צריך לברך למפרע וגם בתחלה ואפי' לדברים הטעונים ברכה במקומם, וכרב ששת, אבל לרב חסדא דבדברים הטעונים ברכה במקומם א"צ לברך כלל בשינוי מקום לא למפרע ולא בתחלה, ואפי' לא היה דעתו לאכול במקום אחר.

ט. וא"כ בהיה דעתו לאכול במקום אחר רשאי לכתחלה לילך למקום אחר ולגמור סעודתו אפי' בב' בתים וכן נוהגין, ועיין בכה"ח אות ה'-ח'.

ט. ברכות נ"ט. ומשום שהיין משמח וגם סועד תיקנו ברכה על השינוי לא כן בפת דרק סועדת ואינה משמחת, ועוד שלא מצאנו שירה אלא על היין.

י. ובליל פסח לא ישתה לכתחלה משתי מינים כדי שלא להרבות בכוסות, מ"א בס"ק א' ממרי"ל.

ואם ראו שהיין של הכוס הראשון בליל פסח היה גרוע מותר להביא יין אחר לג' הכוסות ולברך עליו הטוב והמטיב, ברכי יוסף, כה"ח אות ד'.

י. וכ"כ מר"ן בב"י, אך לדינא יש לחוש לדעת הראב"ד והרדב"ז דאין מברכין אם לא נשאר לפניו מן הראשון, כה"ח אות ו'.

מי שהיה שותה יין והסיח דעתו מלשתות והביאו לו יין אחר כיון שהסיח דעתו יברך עליו רק הגפן ולא הטוב והמטיב אפי' שהוא משובח יותר וכך הוא לדינא, שם אות ז'.

כ. וצריך לכתחילה לברך הגפן על המשובח יותר.

ל. האורח יכול לברך כשנותן לו בעה"ב היין במתנה וכשלו הוא.

ו. וצריך שגם השני ישתה מהיין אבל אם אחד לבדו שותה מיין המשובח לדינא אינו

או בניו עמו.

עין משפט ס.

או"ח סימן רכג פק"ה ג.

ג. בנה ^מ בית חדש או קנה כלים חדשים ^נ אפי' שהיה לו כלים כאלו מברך על כל פעם שהחיינו, ולא דוקא חדשים אלא ה"ה ישנים אם הם חדשים לו שלא היו שלו מעולם, ולא אמרו חדשים אלא להוציא אם היו שלו ומכרן וחזר ולקחן.

מברך, מ"א ס"ק ה', דצריך שינוי לשניהם, ועיין בכה"ח כ"ד-כ"ה. וְעוֹד גַּם אִם הַשְּׁנִי שׁוֹתֵה מִן הַיַּיִן הַשְּׁנִי הַמְּשׁוּבָּח אִם הוּא לֹא שֶׁתֵּה מֵהַיַּיִן הָרִאשׁוֹן אֵין כֵּאֵן בִּרְכַּת הַטּוֹב וְהַמְּטִיב, שֶׁם אוֹת כ"ו. וּבִרְכַּת הַטּוֹב וְהַמְּטִיב אֵינָה אֵלָּא לִפְנֵי הַשְּׁתִּיָּה וְלֹא אַחֲרֶיהָ, שֶׁם אוֹת כ"ז. ^מ ה"ה קנה בית חדש, אם בנו ביכנ"ס חדש אין מברכין כיון שיש מחלוקת בזה אלא חזן הכנסת יביא פרי חדש ויברך עליו בקול רם, ויכוון לפטור גם בנין ביכנ"ס, ויכוונו עליו כל הקהל. כה"ח אות ט"ו. אם נשרף לו ביתו ובנאו מחדש מברך, אבל בסתר ביתו ואח"כ בנאו א"צ לברך ואם רצה ילבש בגד חדש או יאכל פרי חדש ויברך ויכוון לפטור הבית, כה"ח אות ט"ז. והיום נהגו לעשות חנוך בית וסעודת מצוה ומברך על בגד חדש או פרי חדש ופותר הבית, דחוששין לדברי הרשב"א שהביא הב"י דלא נהגו לברך, כה"ח אות י"ז. ^נ מי שקנה בית או כלים בהקפה יברך בלא שם ומלכות או יברך על פרי או בגד חדש, שם אות י"ח. ^נ הבונה בית יאמר בפיו שאני בונה בית זה לעבודת השם יתברך ואז סייעתא דשמיא שורה עליו, כה"ח אות י"ט.

נ. ונהגו להקל בכלים רק בבגדים חדשים נהגו לברך, שם אות כ'. גם הנוהגים לברך על כלים חדשים אין מברכין על ספרים חדשים דמצוות לאו ליהנות ניתנו ואין מברכין אלא על מצות הבאים מזמן לזמן, מ"א ס"ק ה', וה"ה על ס"ת חדש. ^נ גם הנושא אשה אם היא הגונה לו היה ראוי לברך שהחיינו, וגם אבי החתן והכלה ראוי היה שיברכו שהרי קיימו "קחו נשים לבניכם וכו'" וכתב המחבר שיברכו בלא שו"מ. וכן אפשר שיברכו על פרי חדש או בגד חדש ויכוונו לפטור הנשואין. שם אות כ"ה, וה"ה שיכולים לומר לחתן לפותרם כשמברך על בגד חדש. ^נ המסיים להדפיס חיבור בחידושי תורה לש"ש יברך בלי שם ומלכות ברכת שהחיינו ואם אפשר יש לפותרו בבגד חדש או בפרי חדש, ואפי' מי שהדפיס בממונו כתבי יד של אחרים מברך אך בלי שם ומלכות, שם אות כ"ו. ^נ גם בנתמנה ועלה לגדולה מברך בלי שם ומלכות, וכן מי שעלה לא"י, ואם אפשר יברך על בגד או פרי חדש, שם.